

STANOVNIŠTVO OTOKA HVARA IZMEĐU DVA POPIISA 1981. i 1971. U USPOREDBI SA STANOV- NIŠTVOM SR HRVATSKE I SFR JUGOSLAVIJE*

U Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji stanovništvo se popisuje svakih deset godina i to u godinama koje savršavaju sa »1«, a prema preporuci Organizacije ujedinjenih naroda, koja je dala preporuku svima članovima da popise obavljaju u godinama koje završavaju sa »0« ili u godinama koje su najbliže »0«, a to zato da bi se moglo lakše vršiti međunarodne usporedbe o stanovništvu.

Tako se stanovništvo u SFR Jugoslaviji popisivalo od 1961. nadalje. 1971. i 1981., a idući popis stanovništva kod nas biti će 1991. godine.

Prvi popis stanovništva u Federativnoj Socijalističkoj Republici Jugoslaviji bio je 1948, gotovo neposredno poslije rata. Taj popis trebalo je što prije obaviti, jer su u toku drugog svjetskog rata bili poremećeni normalno kretanje i normalni razvoj stanovništva, a velik broj stanovnika je i izginuo. Drugi popis stanovništva bio je 1953. godine a njim su se željele ispraviti eventualne manjkavosti prvog popisa iz 1948. godine. Treći popis se obavio 1961. i od tada se redovito obavlja svakih deset godina.

Po popisu stanovništva od 1971. godine, otok Hvar je brojio 11.390 stanovnika, a po popisu od 1981. i 11.224 stanovnika ili 166 stanovnika manje nego po popisu 1971. godine (Tab. 1 i 1a).

Međutim, u SR Hrvatskoj, po popisu iz 1971. godine, bio je 4.426.221 stanovnik, a po popisu iz 1981. godine bilo je 4.601.469 stanovnika ili priraštaj za 175.248 stanovnika. (Tab. 2 i 2a). U Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji broj stanovnika, po popisu iz 1971. godine, bio je 20.522.972, a po popisu iz 1981. godine broj stanovnika bio je 22.424.711 ili priraštaj za 1.901.739 stanovnika. (Tab. 3 i 3a).

Tako vidimo da se u SR Hrvatskoj, kao i u SFR Jugoslaviji, stanovništvo povećalo između dva popisa, odnosno desetogodišnjeg razmaka, te da je u znatnom porastu, dok se za isti vremenski razmak, između dva popisa 1981. i 1971., stanovništvo otoka Hvara znatno smanjilo.

* Podaci za stanovništvo otoka Hvara po popisima 1981. i 1971. od Zavoda za statistiku općine Split.

Podaci za stanovništvo SR Hrvatske i SFR Jugoslavije od Saveznog zavoda za statistiku, a prema publikaciji »Saopštenja« i to za 1981. br. 258 od 20. VIII. 1982, a za 1971. prema publikaciji »Saopštenja« bez broja i datuma.

STANOVNIŠTVO OTOKA HVARA
IZMEĐU DVA POPIISA 1981. i 1971.

STAROST	UKUPNO		RAZLIKA		MUŠKO		RAZLIKA		ŽENSKO		RAZLIKA		
	1981.	1971.	1981.	1971.	1981.	1971.	1981.	1971.	1981.	1971.	1981.	1971.	
0—4	677	650	—	27	—	359	316	43	—	318	334	—	16
5—9	781	647	—	134	—	383	327	56	—	398	320	78	—
10—14	671	774	—	—	103	335	396	—	61	336	378	—	42
15—19	641	899	—	—	258	323	478	—	155	318	421	—	103
20—24	739	992	—	—	253	373	516	—	143	366	476	—	110
25—29	774	515	259	—	—	421	267	154	—	353	248	105	—
30—34	905	681	224	—	—	467	352	115	—	438	329	109	—
35—39	509	688	—	—	179	265	346	—	81	244	342	—	98
40—44	672	710	—	—	38	350	356	—	6	322	354	—	32
45—49	667	747	—	—	80	329	322	7	—	338	428	—	87
50—54	694	517	177	—	—	337	219	118	—	357	298	59	—
55—59	761	729	32	—	—	327	315	12	—	434	414	20	—
60—64	486	773	—	—	287	207	344	—	137	279	429	—	150
65—69	629	695	—	—	66	263	287	—	24	366	408	—	42
70—74	634	567	67	—	—	275	204	71	—	359	363	—	4
75 i +	882	785	97	—	—	308	269	39	—	574	516	58	—
Nepozn.	102	21	81	—	—	46	11	35	—	56	10	46	—
UKUPNO	11 224	11 390	—	—	166	5 368	5 325	43	—	5 856	6 065	—	209

Tabela 1.a

STANOVNIŠTVO OTOKA HVARA
Između dva popisa 1981. i 1971. u procentima

Starost	M + Ž	M + Ž	MUŠKI		ŽENSKI	
	1981.	1971.	1981.	1971.	1981.	1971.
0—4	6,03	5,71	6,69	5,93	5,43	5,50
5—9	6,96	5,68	7,13	6,14	6,80	5,22
10—14	5,92	6,79	6,24	7,43	5,74	6,23
15—19	5,71	7,89	6,02	8,98	5,43	6,94
20—24	6,58	8,11	6,95	9,96	6,25	7,85
25—29	6,89	4,52	7,84	5,01	6,03	4,09
30—34	8,06	5,92	8,70	6,61	7,48	5,42
35—39	4,53	6,04	4,94	6,49	4,17	5,64
40—44	5,98	6,23	6,52	6,69	5,50	5,84
45—49	5,94	6,56	6,13	6,05	5,77	7,01
50—54	6,18	4,54	6,28	4,11	6,10	4,91
55—59	6,78	6,40	6,09	5,92	7,41	6,83
60—64	4,33	6,79	3,86	6,46	4,76	7,07
65—69	5,60	6,10	4,90	5,39	6,25	6,74
70—74	5,65	4,97	5,12	3,83	6,13	5,99
75 i +	7,86	6,89	5,74	5,05	9,80	8,51
nepoznato	0,90	0,18	0,86	0,21	0,96	0,16
Ukupno	100	100	100	100	100	100

STANOVNIŠTVO SR HRVATSKE
PO POPISIMA 1981. i 1971.

Starost	UKUPNO		Razlika između		U procentima	
	muški 1981.	+ ženski 1971.	+ više	— manje	1981.	1971.
0—4	326.696	312.035	14.661	—	7,1	7,0
5—9	321.116	332.242	—	11.126	7,0	7,5
10—14	315.888	358.212	—	42.324	6,9	8,1
15—19	335.788	392.194	—	56.406	7,3	8,9
20—24	362.958	347.483	15.495	—	7,9	7,8
25—29	375.294	276.268	99.026	—	8,2	6,2
30—34	347.417	331.175	16.242	—	7,5	7,5
35—39	265.002	354.804	—	89.802	5,8	8,0
40—44	318.176	336.731	—	18.555	6,9	7,6
45—49	336.645	284.760	51.885	—	7,3	6,4
50—54	315.499	178.496	137.003	—	6,9	4,0
55—59	261.513	219.246	42.261	—	5,7	4,9
60—64	158.863	231.260	—	12.397	3,4	5,2
65—69	180.376	180.060	316	—	3,9	4,1
70—74	166.700	128.662	38.038	—	3,6	2,9
75 i +	177.188	118.336	58.852	—	3,0	2,7
nepoz.	36.350	24.277	12.013	—	0,7	0,5
UKUPNO	4.601.469	4.426.221	175.248	—	100,0	100,0

MUŠKO STANOVNIŠTVO SR HRVATSKE Tabela 2.a
PO POPISIMA 1981. i 1971.

Starost	UKUPNO		Razlika između		U procentima	
	muško stanovništvo 1981.	1971.	1981. +	1971. —	1981.	1971.
0—4	167.341	158.712	3.029	—	7,5	7,4
5—9	164.378	169.578	—	5.200	7,4	7,9
10—14	161.463	182.674	—	21.211	7,3	8,5
15—19	170.655	199.876	—	29.221	7,7	9,3
20—24	184.167	191.155	—	6.988	8,3	8,9
25—29	193.947	141.397	52.550	—	8,7	6,6
30—34	179.577	169.132	10.445	—	8,1	7,9
35—39	133.199	179.416	—	46.217	6,0	8,4
40—44	159.845	165.457	—	5.612	7,2	7,7
45—49	167.186	122.474	44.712	—	7,5	5,7
50—54	151.284	77.179	74.105	—	6,8	3,6
55—59	108.217	96.176	12.041	—	4,9	4,5
60—64	65.039	102.842	—	37.803	2,9	4,8
65—69	73.876	78.055	—	4.174	3,3	3,0
70—74	66.932	52.078	14.854	—	3,0	2,4
75 i +	62.415	40.971	21.444	—	3,9	1,9
Nepozn.	17.373	11.874	5.499	—	0,8	0,5
UKUPNO	2,226.890	2,139.048	87.842	—	100,0	100,0

ŽENSKO STANOVNIŠTVO SR HRVATSKE Tabela 2.b
PO POPISIMA 1971. i 1981.

Starost	UKUPNO		Razlika između		U procentima	
	žensko stanovništvo 1981.	1971.	1981. +	1971. —	1981.	1971.
0—4	159.355	153.323	6.032	—	6,7	6,7
5—9	156.739	162.664	—	5.926	6,6	7,1
10—14	154.425	175.538	—	21.113	6,5	7,7
15—19	165.133	192.318	—	27.185	7,0	8,4
20—24	178.791	176.308	2.483	—	7,5	7,7
25—29	181.347	134.871	46.476	—	7,6	5,9
30—34	167.840	162.043	5.737	—	7,1	7,1
35—39	131.803	179.388	—	47.585	5,6	7,8
40—44	158.331	171.274	—	12.943	6,7	7,5
45—49	169.459	162.286	7.173	—	7,1	7,1
50—54	164.215	101.317	62.898	—	6,9	4,4
55—59	153.296	123.070	30.226	—	6,5	5,4
60—64	93.824	128.418	—	34.594	4,0	5,6
65—69	106.500	102.005	4.495	—	4,5	4,4
70—74	99.768	76.584	23.184	—	4,2	3,3
75 i +	114.773	98.063	16.710	—	4,8	4,3
Nepozn.	19.081	12.403	6.678	—	0,8	0,5
UKUPNO	2,374.679	2.287.173	87.506	—	100,0	100,0

STANOVNIŠTVO SFRJ
PO POPISIMA 1981. i 1971.

Tabela 3.

Starost	U K U P N O		Razlika između		UKUPNO		
	muški	+ ženski	1981.	1971.	stanovnika u %	1981.	1971.
	1981.	1971.	+ više	— manje			
0—4	1.962.656	1.795.512	67.144	—	8,3	8,7	
5—9	1.837.285	1.831.567	5.718	—	8,2	8,3	
10—14	1.787.851	1.873.176	—	85.325	9,0	9,1	
15—19	1.845.050	1.984.944	—	139.894	8,2	9,7	
20—24	1.860.335	1.754.327	106.008	—	8,3	8,5	
25—29	1.894.128	1.291.210	602.918	—	8,5	6,3	
30—34	1.695.105	1.522.805	172.300	—	7,6	7,4	
35—39	1.263.886	1.601.852	—	337.966	5,6	7,8	
40—44	1.491.695	1.505.700	—	14.005	6,7	7,3	
45—49	1.543.830	1.203.386	340.444	—	6,9	5,9	
50—54	1.433.581	722.020	711.561	—	6,4	3,5	
55—59	1.126.062	848.281	277.781	—	5,0	4,1	
60—64	650.678	881.003	—	230.325	2,9	4,3	
65—69	700.799	683.705	17.094	—	3,1	3,3	
70—74	639.381	482.443	156.933	—	2,9	2,3	
75 i +	694.298	448.749	245.549	—	3,1	2,2	
Nepozn.	98.091	92.279	5.812	—	0,4	0,4	
UKUPNO	22,424.711	20,522.972	1,901.739	—	100,0	100,0	

STANOVNIŠTVO MUŠKO SPOLA U SFRJ Tabela 3.a
PO POPISIMA 1981. i 1971.

Starost	M U Š K I		Razlika između		U procentima	
	1981.	1971.	1981. i 1971.		1981.	1971.
			+	—		
0—4	957.913	918.100	39.813	—	8,6	9,1
5—9	944.513	938.166	6.347	—	8,5	9,3
10—14	918.413	959.039	—	40.626	8,3	9,5
15—19	944.919	1,013.455	—	68.536	8,5	10,0
20—24	952.161	900.219	51.942	—	8,6	8,9
25—29	973.189	649.334	323.855	—	8,8	6,4
30—34	866.679	761.788	104.891	—	7,8	7,5
35—39	635.120	802.573	—	167.453	5,7	8,0
40—44	746.087	738.203	7.884	—	6,7	7,3
45—49	768.982	540.228	228.754	—	6,9	5,4
50—54	694.219	322.606	371.613	—	6,3	3,2
55—59	494.214	383.319	110.895	—	4,5	3,8
60—64	281.197	413.884	—	132.681	2,5	4,1
65—69	302.942	314.997	—	12.055	2,7	3,1
70—74	280.649	206.209	14.440	—	2,5	2,0
75 i +	276.191	169.570	106.618	—	3,1	1,7
Nepozn.	46.390	45.589	801	—	0,4	0,4
UKUPNO	11,083.778	10,077.282	1,006.496	—	100,0	100,0

STANOVNIŠTVO ŽENSKOG SPOLA U SFRJ
PO POPISIMA 1981. i 1971.

Tabela 3,b

Starost	ŽENSK E		Razlika između 1981. i 1971.		U procentima	
	1981.	1971.	+	—	1981.	1971.
0—4	904.743	877.412	21.331	—	8,0	8,4
5—9	892.772	893.401	—	629	7,9	8,5
10—14	869.438	914.137	—	44.699	7,7	8,7
15—19	900.131	971.489	—	11.358	7,9	9,3
20—24	908.174	854.108	54.066	—	8,0	8,2
25—29	920.939	641.884	219.055	—	8,1	6,1
30—34	828.426	761.017	61.409	—	7,3	7,3
35—39	628.766	799.279	—	170.513	5,5	7,6
40—44	745.608	767.497	—	21.889	6,6	7,3
45—49	774.848	663.158	111.690	—	6,8	6,3
50—54	739.362	399.414	339.948	—	6,5	3,8
55—59	631.848	464.962	166.886	—	5,6	4,4
60—64	369.481	467.119	—	97.638	3,3	4,5
65—69	397.857	368.708	29.149	—	3,5	3,5
70—74	358.732	276.239	82.493	—	3,2	2,6
75 i +	418.107	279.176	138.931	—	3,7	2,7
Nepozn.	51.701	46.690	5.011	—	0,4	0,4
UKUPNO	11,340.933	10.445.690	895.243	—	100,0	100,0

Iz priloženih tabela br. 1 i 1a, u kojima je prikazano stanovništvo otoka Hvara po popisima iz 1981. i 1971., a prema starosnim grupama i spolu, vidi se da su pojedine grupe bile u porastu, a pojedine u opadanju u odnosu na prethodni popis. Tako su u porastu bile grupe od 0 do 9, od 25 do 34, od 50 do 59 i od 70 i više. Međutim, grupe od 10 do 14, od 15 do 24, od 35 do 49 i od 60 do 69 bile su u opadanju, tako da je ukupna bilanca 166 lica manje po popisu iz 1981. godine. Promatramo li to isto stanovništvo otoka Hvara po spolu, tab. br. 1 i 2, tada će se vidjeti da je u ukupnom zbiru muškog stanovništva više za 43 osobe a ženskog stanovništva manje za 209 osoba, prema popisu iz 1981. godine.

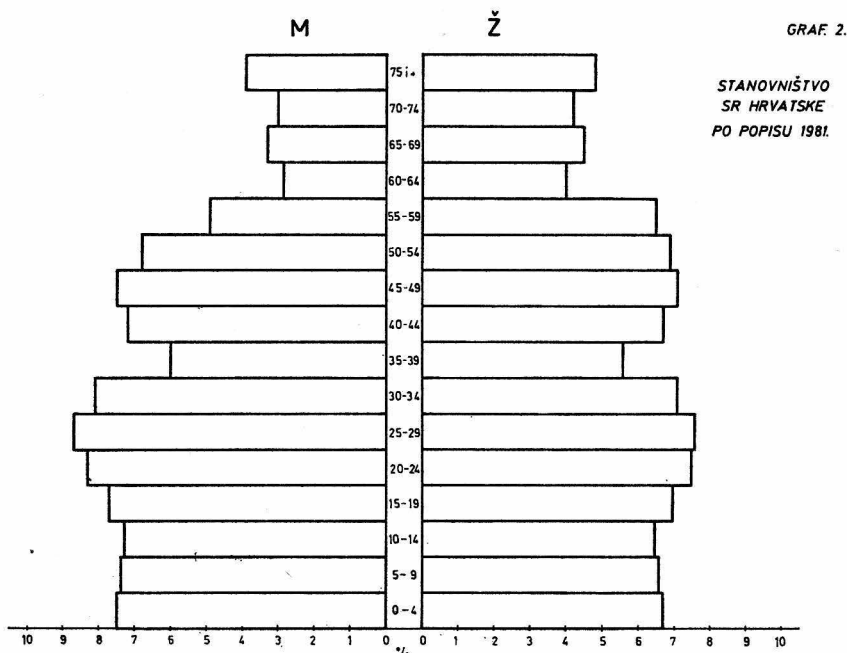
Za stanovništvo SR Hrvatske između dva popisa, 1981. i 1971., vidimo da su se grupe stanovništva od 5 do 19 godina, od 35 do 44 te od 60 do 64 smanjile, dok su se sve ostale grupe povećale, pa u ukupnom zbroju imamo priraštaj za 175.248 osoba. Za SFR Jugoslaviju su se grupe od 10 do 19, od 35 do 44 i od 60 do 64 smanjile, dok su se sve ostale grupe povećale, pa u ukupnom zbroju imamo priraštaj za 1,901.739 osoba.

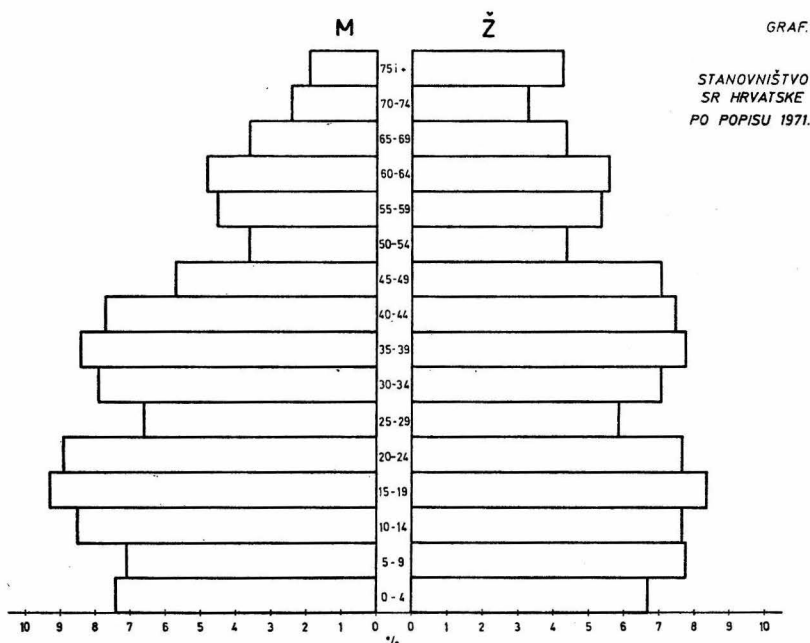
Ispitivanje sastava stanovništva po starosti pokazuje kakav utjecaj na nj imaju prirodno kretanje (rađanje i umiranje) i socijalno kretanje (migracija — useljavanje i iseljavanje). Ovo ispitivanje omogućuje da se u kratkim vremenskim razmacima predvidi brojčana evo-

uočiti usku traku histograma i stanovništva otoka Hvara i stanovništva SR Hrvatske i SFR Jugoslavije. To su živorođena djeca u toku prvog svjetskog rata, kada se natalitet, uslijed ratnog stanja, također bio smanjio. Ova grupa smanjenog nataliteta imala je kao posljedicu također niski natalitet, jer je broj kandidata za sklapanje braka bio manji.

Promatramo li sada piramide koje predstavljaju stanovništvo otoka Hvara, SR Hrvatske i SFR Jugoslavije po popisu iz 1981. godine, uočavamo da su grupe koje su u piramidi po popisu iz 1971. godine prikazane u grupi od 25 do 29 godina starosti prešle u grupu od 60 do 64 godine starosti po popisu iz 1981. godine. Tako će ove grupe niskog nataliteta, kao posljedica rata, prelaziti iz popisa u popis u starije grupe, sve do izumiranja ovih generacija.

Odnos muškog prema ženskom stanovništvu na otoku Hvaru, SR Hrvatskoj i SFR Jugoslaviji: prema popisu iz 1981. godine za otok Hvar, broj muškog stanovništva bio je veći u grupi od 0 do 4 godine starosti od ženskog stanovništva, međutim u grupama od 5 do 14 godina starosti broj ženskog stanovništva bio je veći od broja muškog stanovništva. U daljnjim grupama pa sve do grupe 40—44 broj muškog stanovništva je veći od broja ženskog stanovništva. Od grupe 45 nadalje pokazuje se višak ženskog stanovništva nad muškim.

Za SR Hrvatsku je u 1981. godini broj muškog stanovništva od 0 do 49 veći od broja ženskog stanovništva, a od 50 nadalje je višak ženskog stanovništva.

Za SFR Jugoslaviju je više muškog stanovništva od 0 do 44 godine starosti, a od 45 nadalje je više ženskog stanovništva.

Za 1971. godinu na otoku Hvaru je samo za grupu od 0 do 4 godine više ženskog stanovništva, od 5 nadalje do grupe 44 je više muškog stanovništva, a od 45 godina starosti nadalje je više ženskog stanovništva.

Za SR Hrvatsku, po popisu iz 1971. više je muškog stanovništva od 0 do 39 godina starosti, a od 40 nadalje je više ženskog stanovništva.

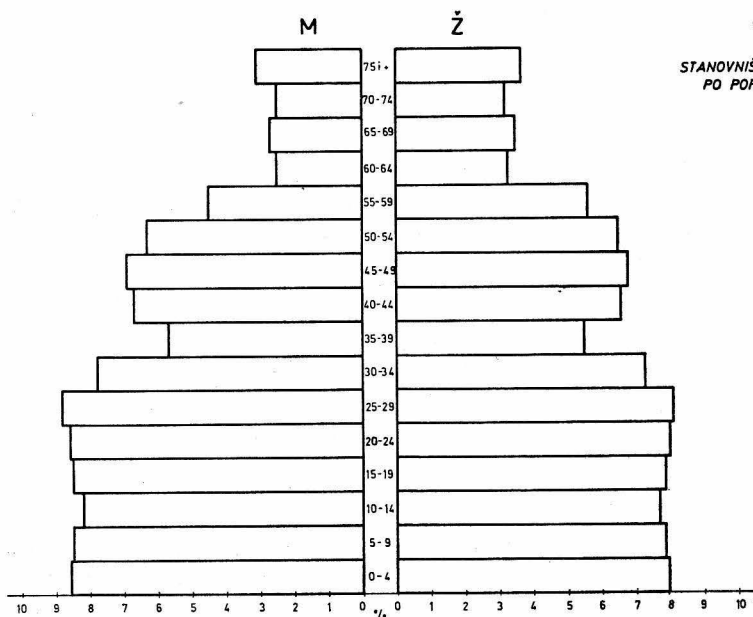
U SFR Jugoslaviji je u 1971. godini slična situacija kao i u SR Hrvatskoj, tj. od 0 do 39 godina starosti više muškog stanovništva, a od 40 nadalje više ženskog stanovništva.

Odnos muškog prema ženskom stanovništvu u SR Hrvatskoj i u SFR Jugoslaviji odgovara normalnom odnosu. Rađa se veći broj muške djece (105 do 107 muške na 100 ženske djece) te je razumljivo da je više mlađeg muškog stanovništva, a kako je veća smrtnost muškog stanovništva, to imamo više ženskog stanovništva u starijim godinama.

Međutim, na otoku Hvaru vidimo u prvim godinama, od 0 do 4 ili do 9 godina starosti više ženskog stanovništva, a tek nakon tih grupa više

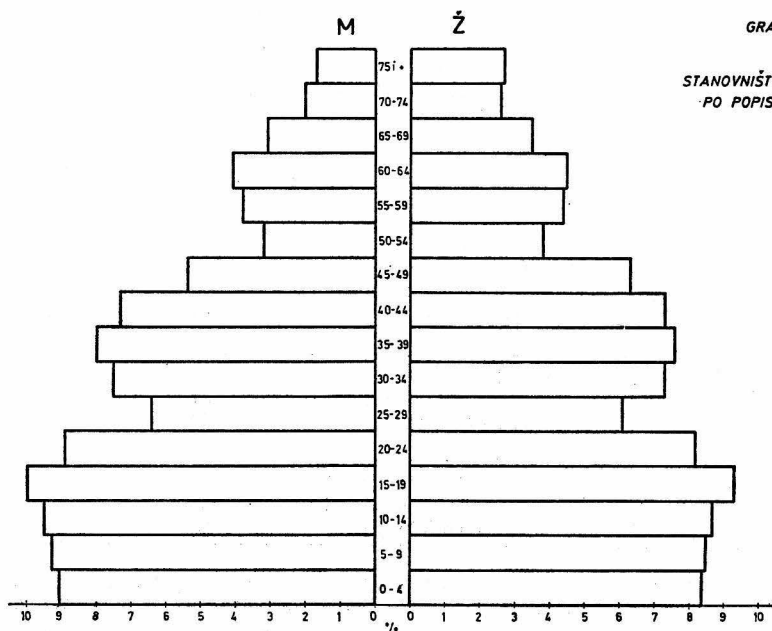
GRAF. 3.

STANOVNIŠTVO SFRJ
PO POPISU 1981

GRAF. 3a.

STANOVNIŠTVO SFRJ
PO POPISU 1971

muškog stanovništva od 44 godine starosti. To je i razumljivo, jer na malom broju stanovnika, koliko ima otok Hvar, ne možemo očekivati normalnost velikih brojeva.

Osim piramide starosti, o kojoj je već bilo riječi, stanovništvo se može prikazati i drugim crtežem, odnosno grafikonom, tj. krivuljom starosti. Ako izračunamo koliko imamo stanovnika mlađih od 5, od 10, od 15 i tako dalje godina starosti do posljednje grupe, koja obuhvaća cjelokupno stanovništvo, dobit ćemo seriju koja grafički predstavljena pokazuje krivulju koja se naziva »KRIVULJA STAROSTI«. Da bi se analizirao sastav stanovništva po godinama starosti pomoću krivulje starosti, može se primijeniti sistem kvartila (četvrti). Paralela s osi apscise, povučena od polovine ordinate, koja predstavlja cjelokupno stanovništvo, siječe krivulju koja predstavlja stanovništvo otoka Hvara po popisu iz 1971. u uzrastu od 37 godina starosti, a stanovništvo SR Hrvatske u uzrastu od 33 godine starosti, a za stanovništvo SFR Jugoslavije u uzrastu od 27 godina starosti. (Graf. 4, 5 i 6). Po krivulji starosti iz popisa 1981. godine vidi se da je polovina stanovništva otoka Hvara bila mlađa od 39 godina starosti, da je polovina stanovništva SR Hrvatske bila mlađa od 38 godina starosti, a da je polovina stanovništva SFR Jugoslavije bila mlađa od 31 godine starosti. Promatramo li prvi i treći kvartal (prvu i treću četvrtinu) stanovništva otoka Hvara, vidimo da je četvrtina stanovništva otoka Hvara bila mlađa od 20 godina starosti, da je četvrtina stanovništva SR Hrvatske bila mlađa od 17 godina starosti, a da je četvrtina stanovništva SFR Jugoslavije bila mlađa od 16 godina starosti po popisu iz 1981. godine.

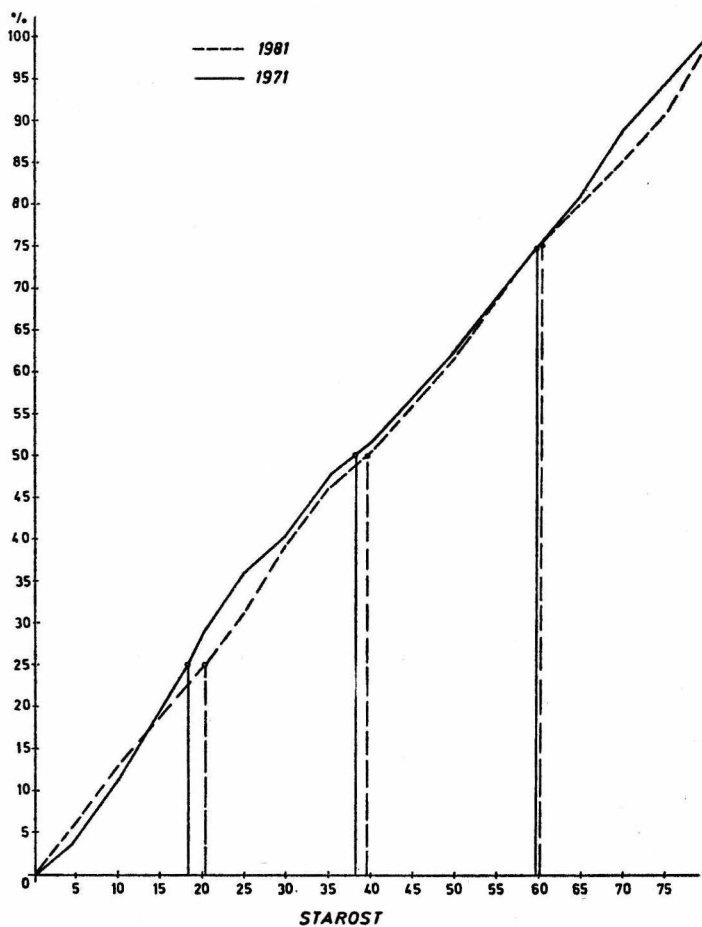
Dok je po popisu iz 1971. godine četvrtina stanovništva otoka Hvara bila mlađa od 17 godina starosti, u SR Hrvatskoj je četvrtina stanovništva bila mlađa od 16 godina starosti, a četvrtina stanovništva SFRJ Jugoslavije bila je mlađa od 14 godina starosti. (Tab, 4).

Tabela 4.

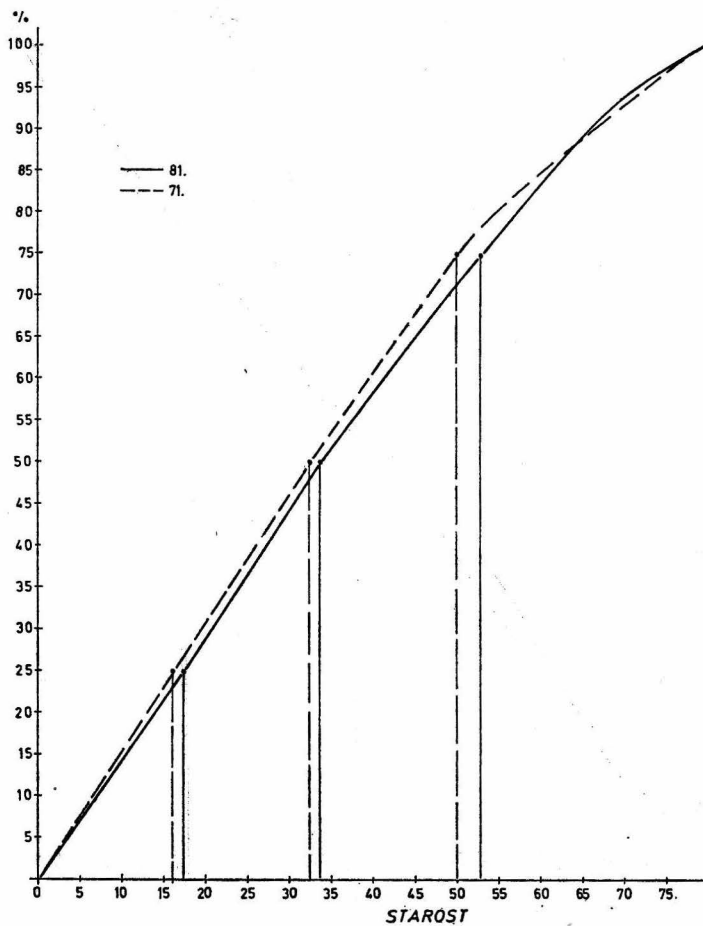
	Popis	
	1981.	1971.
Otok Hvar 1/4 stanovnika mlađa je od	20	17
1/2 stanovnika mlađa je od	39	37
3/4 stanovnika mlađe je od	60	60,5
SR Hrvatska 1/4 stanovnika mlađa je od	17	16
1/2 stanovnika mlađa je od	38	33
3/4 stanovnika mlađe je od	54	50
SFR Jugoslavija 1/4 stanovnika mlađa je od	16	14
1/2 stanovnika mlađa je od	31	27
3/4 stanovnika mlađe je od	50	46

Prema analizi podataka koji su prezentirani u ovom napisu, može se zaključiti da se stanovništvo otoka Hvara naglo smanjuje i da je

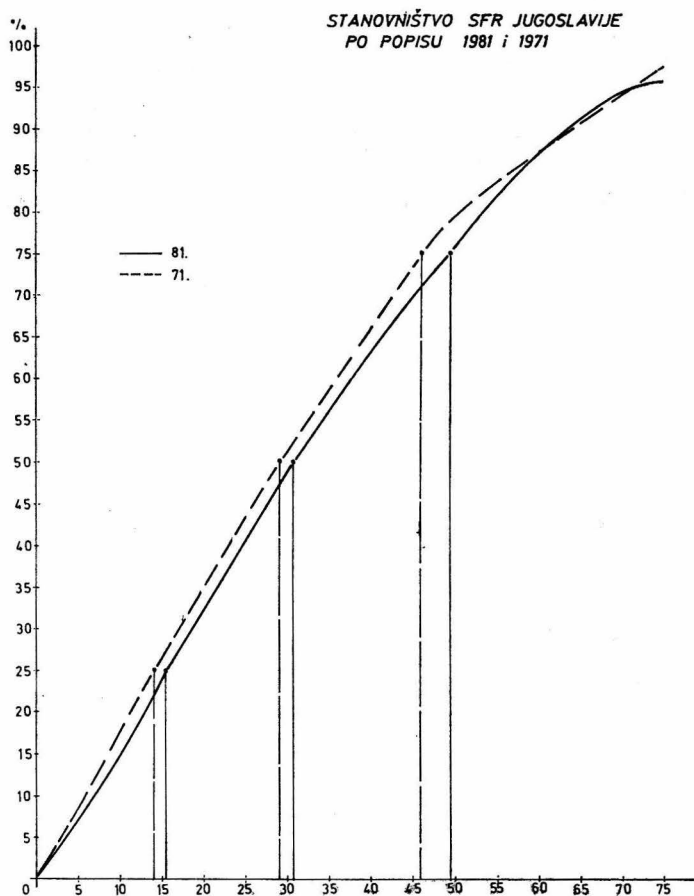
Graf. 4.

STANOVNIŠTVO OTOKA HVARA
PO POPISU 1981 i 1971

GRAF. 5.

STANOVNIŠTVO SR HRVATSKE
PO POPISU 1971 i 1981

GRAF. 6.

sve starije. Jer, dok se po popisu iz 1981. broj stanovnika smanjio u odnosu na popis iz 1971. godine, s druge strane se vidi da je četvrtina stanovništva postala starija (1971. mladi od 17, 1981. od 20).

Polovina stanovništva postala je također starija (1971. g. mladi od 37 godina starosti, a 1981. mladi od 39).

I stanovništvo SR Hrvatske kao i SFR Jugoslavije također postaje starije, što se jasno vidi iz tabele br. 4.

Dok se stanovništvo otoka Hvara između dva popisa smanjilo za 166 ljudi, u SR Hrvatskoj je 175.248 stanovnika više, a u SFR Jugoslaviji se stanovništvo povećalo za 1,901.739 ljudi. Stanovnika je na otoku Hvaru sve manje a vjerojatno i na svim otocima dalmatinske regije zato što nema velikih industrijskih pogona pa mladi naraštaji uglavnom odžaze s otoka, radi zaposlenja, u velike industrijske centre. Osim emigracijom, smanjivanje broja stanovnika uvjetovano je donekle i opadanjem nataliteta. U perspektivi i nema neke vjerojatnosti da bi se na otoku Hvaru mogla izmijeniti demografska slika stanovništva, ukoliko ne ojačaju određene privredne grane u kojima bi se mladi ljudi mogli zaposliti i, zahvaljujući tome, na tom otoku osnovati svoje obitelji.